

Mi tette lehetővé a magyar lovassági harci sikereit? + videó

2023 február 23. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Film készült a honfoglaló magyarok fegyverzetéről és hadművészetéről!

Az elmúlt napokban több mint százezren tekintették meg a YouTube-on a Lovakon, nyergekben című kisfilmet,

amely a honfoglaló magyarok fegyverzetét és hadművészetét mutatja be. A tudományos szféra szereplői mellett a hagyományörzők is részt vállaltak az alkotás létrejöttében: a kísérleti régészet módszereivel maguk készítették a fegyvereket és egyéb felszerelési tárgyakat.

Nem szólaltattunk meg történész szakértőket, és nem alkalmaztunk stúdiófelvételeket sem. A mesélő végig a kamera mögött marad, onnan narrálja a látottakat – mondja Hajnal Ödön, a kisfilmet gyártó cég, a [Digitális Legendárium](#) ügyvezetője. – A forgatás nagyjából fél évig tartott. A huszonnyolc perces produkció két tudományos műhely, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Történeti Kutatócsoportja, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészettudományi Intézete megrendelésére készült.

Lenyűgöz? harci sikerek

A Lovakon, nyergekben bevezetőjében elhangzik: a IX. század végén új nép költözött keletről a Kárpát-medencébe – a magyarok. Mivel ez a lovas nép – hadjáratainak során – az Atlanti-óceán partvidékére, az Ibériai-félszigetre és az olasz csizma sarkára is eljutott, Európa a IX–X. század fordulóján félelmetes hírű harcokként ismerte meg a képviselőit. De mi tette lehetővé e hadi sikereket? A filmkészítők a régészet eredményeit felhasználó hagyományörzők, valamint a történeti források segítségével megválaszolják a kérdést.

Elemről elemre bemutatják például egy lovasíjász hadi felszerelését, a lóháton vívott harcra kifejlesztett reflexíjjal kezdve. Ez nemcsak a honfoglaló magyarság legbonyolultabb, legösszetettebb eszköze volt, de kézművesiparának csúcsteljesítménye is. A jobb hatásfok kedvéért fából, szaruból és a szarvas hátsó lábszárából kinyert inakból készült, a nyílvegyékbe fűrt fémhegyek különböző formájúak voltak, attól függően, hogy használója milyen célpontra kívánt lőni.

– Biztos, hogy e vesszők célszerszámok voltak, de hogy a különböző hegyeket pontosan milyen cél ellen fejlesztették ki, pillanatnyilag nem tudjuk – mondja Sudár Balázs történész, a film szövegkönyvének megfogalmazója. – Egy íjász 150-200 méterről is képes volt célba juttatni egy-egy vesszőt.

Az íjat tartalmazó tegez a lövész bal csípőjén függött, hiszen bal kezével markolta meg és emelte célra a fegyvert. Jobb kézzel a vesszőket kezelte, ezért a nyíltegez – benne mintegy tucatnyi, hegygel felfelé behelyezett vesszővel – a jobb oldalán kapott helyet. Az így felszerelkezett harcos a lóháton előre, hátra és bal kéz felé könnyedén tudott lőni, ám a jobb keze felé eső lövés elnyitelen volt számára: ehhez túlságosan ki kellett volna fordulnia, csavarodnia a nyeregben.

– Ha az ellenfél jobb kézre esett, akkor a lovasoknak úgy kellett mozogniuk, hogy ez az elnyitelen pozíció megváltozzon – mondja Sudár Balázs.

Korabeli magyar jellegzetesség

A közelharcban seink lándzsát, fokost és szablyát vagy kardot használtak. Az egyszerűbb kellekeket – például a fokosfejeket, lándzsahegyeket – a maguk eszközeivel, mozgó kovácsműhelyekben is el tudták készíteni. Feltűnik ugyanakkor, hogy ritkán helyeztek lándzsákat a halottaik mellé a sírba – a Kárpát-medencében csupán néhány darab került elő, jellemzően azok is északi és nyugati típusú fegyverek.

– Talán egyszerűen arról van szó, hogy a hosszú lándzsa nem fért bele egy sírgödörbe. Az is elképzelhető, hogy seink nem akarták a földbe temetni a lándzsákat, inkább külső sírjelként használták, vagyis a hantba döfték – említi néhány lehetséges magyarázatot Sudár Balázs. – Egyelőre nem ismerjük annyira a honfoglalás kori halotti kultuszt, hogy határozott választ adjunk a kérdésre.

Ami a honfoglaló magyarok által használt szablyát illeti: enyhén ívelt pengéje egyik oldalát teljes hosszában kiélezték, a másikon 15-20 centiméter hosszú, úgynevezett fokélet alakították ki. Seink nyugati típusú – egyenes, kétélű – kardokat is használtak, ám hogy mennyire a maguk képére formálták őket, azt a korban magyar jellegzetességnek számító megoldás mutatja: időnként ívelt szablamarkolatot illesztettek az egyenes pengére.

– Feltehetőleg utólag alakították át nyugatról származó fegyvereket. Így a szablya elemei nem vesztek el, s nem

kellett alapvetően változtatni a harcmódon – mondja Sudár Balázs.

A védőfelszerelés – láncing, sisak – kialakításához már komolyabb m?helykapacitás kellett, amely a Kárpát-medencében nem feltétlenül állt rendelkezésre, ezért darabjait valószínűleg nem helyben állították elő: vélhetően kereskedés során jutottak hozzá, vagy ajándékként, zsákmányként. Ezt támasztja alá, hogy a honfoglalás korából mindössze egyetlen sisakot ismerünk. Ez Pécsen került elő egy sírból, és erős keleti hatást mutat: négy darabból szegelték össze, és a viselője nyakát és vállait védő láncfátylat is lehetett csatlakoztatni hozzá.

Több ezer kalapácsütés

Ha a filmben látható fegyverek és eszközök hitelesnek t?nnek, az nem a véletlen m?ve: a régészeti leletek tanulságai alapján készültek, és a közrem?köd? feltucatnyi hagyomány?rz? egyesület tagjainak munkáját dicsérik. Egy-egy szablya díszítésének, hüvelybe helyezésének folyamatát például Aranyosi János cizell?r és fegyverkovács, a Keleti Szövetség tagja ismerteti meg a néz?kkel.

– Egy-egy tárgyrekonstrukció elkészítése azzal kezdődik, hogy kutatási engedélyt kérek az eredeti darabot ?rz? múzeumtól – meséli. – Egy-két napig tanulmányozom a helyszínen – amelynek során lemérem és lefényképezem a tárgyat –, majd a m?helyemben nekilátok a feladatnak. Felrajzolom a mintát jellemzően arany-, ezüst- vagy rézlemezre, aztán a megfelelő szerszámok kiválasztása után – az a jó eszköz, amelyik az eredeti darabon láthatóakhoz hasonló nyomot hagy – fel is viszem azt. Ehhez általában poncoló nev? szerszám és kis kalapács szükségeltetik, amelyekb?l már autentikus darabokat is készítettem magamnak. A munkafázisok között akár többször is h?kezelésnek vetem alá a lemezt, hogy kellően lágy legyen a megmunkáláshoz.

A hagyomány?rz? elmondása szerint egy honfoglalás kori vonalas minta létrehozása több száz, de az sem ritka, hogy több ezer kalapácsütést igényel. Egy gazdagon cizellált, méltóságjelvényként is használatos vezéri szablya díszítését így általában két-három hónap alatt fejezi be.

És hogy a filmben látható fegyverek és egyéb felszerelési tárgyak eredetijei melyik sírból kerültek elő, és az jelenleg hol található, kiderül a záró feliratok között olvasható, pontos listából. (Hogy érzékeltesük a nagyságrendet: csaknem ötven tárgy és öt ország – Magyarország mellett Ausztria, Románia, Ukrajna és Oroszország – szerepel rajta.)

Hogy szemléletessé tegyék az ?seink által alkalmazott harcmódot, a készít?k a 899. évi itáliai hadjárat legjelent?sebb összecsapását, a brentai csatát veszik górcs? alá, amelynek végén a magyarok nemcsak legy?zték, de csaknem két évtizedre adófizet?jükké is tették I. Berengár itáliai királyt.

Az egyes csapattestek mozgását lényegre tör? kétdimenziós animációval jelenítik meg, s e megoldás nemcsak a film hangulatához, de a Lovasi Zoltán operat?r képei által megteremtett vizuális arculathoz, valamint Vermes András régizenei ihletés? kísért?zenéjéhez is illik.

A Lovakon, nyergekben tehát szép kiállítású, számos érdekes és fontos információt átadó ismeretterjeszt? film ?seinkr?l, amely a Discovery televíziós csatornán vagy a History Channelen is megállná a helyét. Hossza kiválóan alkalmassá teszi arra, hogy tanórákat színesítsenek vele – ugyanis miután véget ért, a pedagógusnak csaknem húsz perce marad arra, hogy súlyozzon és nyomatékosítson, vagyis a tanítványaival elbeszélgessen a filmr?l.

Ugyanakkor annak sincsen akadálya, hogy az érdekl?d? az iskolai oktatás alkalmaitól függetlenül ismerje meg. Ahogy Hajnal Ödön mondja:

– Úgy állítottuk össze az anyagot, hogy ha valami megragadta a befogadó figyelmét, utánanézhessen, és egyénileg ismerkedjen tovább a témával.

Borítókép: a lovasíjász felszerelésének elhelyezkedése a testen (Fotó: Digitális Legendárium)

Regényi Huba - www.magyar nemzet.hu

Ajánló
